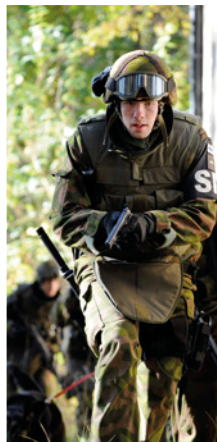

ONE-HOUR WORDS®

Suomen puolustus tunnissa

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Kannen kuvat:
Puolustusministeriö ja Lehtikuva

Suomen puolustus tunnissa

Tuottaja:
Päätoimittaja:
Vastaava toimittaja:

Puolustusministeriö
Jyrki Iivonen
Roope Lipasti

Kustantaja:
Tekijänoikeuden haltija:
Toimittajat:
1. painos
Paino:

Lingsoft Oy
Lingsoft Oy, 2011
Urpo Rannansuu ja Eero Vassinen
Newprint, Raisio

ISBN 978-952-5827-51-4 (PDF)
ISBN 978-952-5827-52-1 (nid.)
ISBN 978-952-5827-53-8 (XML)

Esipuhe	6
Toimittajan saatesanat	7
Keskeisiä vuosilukuja	9
1. Puolustusjärjestelmän perusteita	10
2. Sotilaallisen maanpuolustuksen keskeiset toimijat	12
4. Asevelvollisuus	29
5. Viranomaisyhteistyö	32
Keskeiset Suomen puolustusta koskevat lait	34
Lyhyt sotilasslangi-suomi -sanakirja	37
Linkkiluettelo	38

Suomalaisten maanpuolustustahto on aina ollut korkea. Suomea pidetään puolustamisen arvoisena, ja Puolustusvoimien kykyyn suoriutua tehtävästään luotetaan. Yleinen asevelvollisuus on suomalaisten enemmistön ja asiantuntijoiden mielestä kustannustehokkain tapa luoda perusta Suomen puolustukselle. Kolme neljästä suomalaisesta asevelvollisesta suorittaa varusmiespalveluksen.

Suomen puolustusmenot ovat eurooppalaisessa katsannossa olleet keskimääräistä alhaisemmat, mikä selittyy suurelta osin yleisellä asevelvollisuudella. Puolustusmenomme olivatkin vuonna 2010 noin 1,3 % bruttokansantuotteesta.

Maamme julkinen sektori on viime vuosina velkaantunut nopeasti. Tämä kehitys on tulevana vuosina pysäytettävä, mikä edellyttää kaikilta hallinnonaloilta toimintojen kehittämistä. Puolustushallinto joutuu erityisesti panostamaan lisääntyvään kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Uudistus on tarkoitus saada päätökseen vuoteen 2016 mennessä.

Puolustushallinnon tulevaisuutta koskevat ratkaisut nousevat esille myös huhtikuussa 2011 järjestettävien eduskuntavaalien yhteydessä. Suomen puolustuksen kehittämistä linjataan myös seuraavassa hallitusohjelmassa. Puolustusministeriössä on siksi pidetty tärkeänä jakaa puolustushallintoa koskevia perustietoja kaikille asiasta kiinnostuneille.

Yhdessä Lingsoftin kanssa toteutettu Suomen puolustus tunnissa –kirjanen tarjoaa rennossa muodossa määrittelyt keskeisistä puolustuspoliittisessa keskustelussa käytettävistä termeistä. Puolustusministeriö toivoo, että kirjanen omalta osaltaan edistää ja edesauttaa kansallisen puolustuksemme rakentamista muuttuvassa kansainvälisessä ympäristössä.

Helsingissä maaliskuussa 2011
Jyrki Iivonen
viestintäjohtaja
puolustusministeriö

TOIMITTAJAN SAATESANAT

Suomen puolustus tunnissa on osa One-hour words -kirjasarjaa, jossa aiemmin on tutustuttu mm. Lissabonin sopimukseen, Alvar Aaltoon, Mikael Agricolaan sekä suuriin purjelaivoihin. Kaikki sarjan kirjat ovat saatavilla myös e-kirjana sekä kännykkäversiona.

Puolustusvoimat on niin laaja ja mielenkiintoinen osa yhteiskuntaa, että siitä olisi ollut helppo tehdä toisenlainenkin versio, kuten vaikka Puolustusvoimat 180 päivässä – se kun on nykyään yleisin varusmiespalvelusaika. Tämä kirjanen on kuitenkin suunnattu ennen kaikkea poliittisen keskustelun taustamateriaaliksi, joten muut mahdolliset näkökulmat, kuten varusmiespalvelukseen syventyminen, on tästä tarkoituksella jätetty pois.

Sitä ilmankin kirjanen avannee myös maallikolle näköaloja sotilaalliseen maanpuolustukseen. Samalla se toivottavasti antaa eväitä Suomen puolustuksen tulevaisuuden pohtimiseen ja kehittämiseen.

Roope Lipasti
toimittaja

KESKEISIÄ VUOSILUKUJA

1917	Suomi itsenäistyy
1918	Puolustusministeriö ja Puolustusvoimat perustetaan
1939-40	Talvisota
1941-44	Jatkosota
1947	Pariisin rauhansopimus
1948	Suomi solmii YVA-sopimuksen Neuvostoliiton kanssa
1955	Suomi liittyy YK:n jäseneksi
1956	Suomi lähtee ensimmäiseen rauhanturvaoperaatioon Siinaille
1961	Ensimmäinen valtakunnallinen maanpuolustuskurssi järjestetään
1975	ETYK Helsingissä
1990	Elisabeth Rehnistä puolustusministeri ensimmäisenä naisena maailmassa
1991	Neuvostoliitto hajoaa ja Suomi irtisanoo YVA-sopimuksen
1995	Suomi liittyy EU:n jäseneksi ja solmii rauhankumppanuussopimuksen Naton kanssa
1996	Suomalaiset rauhanturvaajat lähtevät Bosniaan
1997	Ensimmäinen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko valmistuu
1999	Suomi toimii ensi kertaa EU:n puheenjohtajana
1999	Suomalaiset rauhanturvaajat lähtevät Kosovoon
2002	Ensimmäiset suomalaiset rauhanturvaajat lähtevät Afganistaniin
2007	Suomi osallistuu ensi kertaa EU:n taisteluosastovalmiuteen
2011	Miinalaiva Pohjanmaa lähtee operaatioon Adenin lahdelle

1. PUOLUSTUSJÄRJESTELMÄN PERUSTEITA

Asevelvollisuus

Kansalaisen velvollisuus osallistua maan puolustamiseen. Asevelvollisuus koskee 18–60-vuotiaita miehiä. Varusmiespalveluksen lisäksi se sisältää kertausharjoitukset sekä vapaaehtoisia koulutustilaisuuksia. Varusmiespalveluksen vaihtoehto on siviilipalvelus. Naisille varusmiespalvelus on vapaaehtoista, mutta heitäkin – kuten kaikkia Suomen kansalaisia – koskee perustuslaissa säädetty maanpuolustusvelvollisuus.

Asevelvollisuus on kustannustehokkain ja maanpuolustustahdon näkökulmasta paras tapa järjestää Suomen puolustus. Kyseessä on positiivinen kehä: asevelvollisuus nostaa maanpuolustustahtoa, mikä taas vahvistaa myönteistä suhtautumista asevelvollisuuteen.

Koko maan puolustaminen

Puolustusvoimien on kyettävä toimimaan koko maan alueella kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti. Tavoitteena on estää rajoilta alkaen hyökkääjän pääsy strategisesti tärkeille alueille ja kohteisiin sekä torjua sen mahdollisuudet lamauttaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Valittuihin ratkaisukohtiin muodostetaan tarpeellinen ylivoima hyökkääjän torjumiseksi ja voittamiseksi. Järjestelmä perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, jonka avulla on mahdollista pitää yllä kyllin suurta reserviläisten määrää.

Maanpuolustustahto

Kansalaisten kokema yhteistunne Suomen aseellisesta puolustamisesta tarvittaessa. Kertoo myös siitä, että Suomi koetaan puolustamisen arvoiseksi. Maanpuolustustahto pitää sisällään puolustuskykyä tukevat yksilön ja yhteiskunnan arvot, asenteet ja toimenpiteet, jotka perustuvat tahtoon toimia kotimaan hyväksi ja puolustaa maata myös oman tai yhteisön edun kustannuksella. Maanpuolustustahdon kehittymistä on tutkittu säännöllisesti 1970-luvulta lähtien.

Verkottunut puolustus

Verkottunut puolustus on kansallista ja kansainvälistä puolustuspoliittista ja sotilaallista yhteistyötä, jossa kehitetään suorituskykyä yhdessä ja tarjotaan omia suorituskykyjä tarvittaessa toisten avuksi. Suomi päättää itse niistä puolustuskyvyn osatekijöistä, jotka pidetään kaikissa tilanteissa omassa hallussa. Suomi osallistuu esimerkiksi pohjoismaiseen puolustusyhteistyöhön tällä perusteella.

Kuva: Lehtikuva

2. SOTILAALLISEN MAANPUOLUSTUKSEN KESKEISET TOIMIJAT

Eduskunnan valiokunnat

Eduskunnan päätökset valmistellaan valiokunnissa. Eduskunnassa on kaikkiaan 15 pysyvää erikoisvaliokuntaa sekä suuri valiokunta, joka koordinoi erityisesti EU-asioita. Puolustusministeriön kannalta tärkein on puolustusvaliokunta. Toinen erityisesti kriisinhallintakysymyksissä merkittävä valiokunta on ulkoasiainvaliokunta. Kulloinkin kyseessä olevan asian mukaan myös muut valiokunnat ovat puolustukselle tärkeitä. Keskeinen osa valiokuntien työstä on eri alojen asiantuntijoiden kuuleminen. Valiokunta muodostaa käsiteltävästä asiasta näkemyksensä ja laatii kannastaan mietinnön tai lausunnon eduskunnan päätöksentekoa varten.

Maanpuolustus- korkeakoulu

Yksi maamme tiedekorkeakouluista. Se sijaitsee Santahaminassa, ja siellä opiskelemaan sotatieteitä ja harjoitetaan sotatieteellistä tutkimusta. Pääosa opiskelijoista on upseereita kadeteista kenraaleihin, mutta opiskelu on nykyään rajatusti mahdollista myös siviileille. Maanpuolustuskorkeakoulun asiantuntijat näkyvät usein myös asiantuntijoina mediassa käsiteltäessä esimerkiksi turvallisuuspolitiikkaan, johtamiseen ja sotatekniikkaan liittyviä kysymyksiä.

Maanpuolustus- koulutusyhdistys

Koulutusorganisaatio, joka järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedotusta ja valistusta. Se myös kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Vuonna 2009 MPK järjesti noin 1 500 kurssia eri puolilla Suomea.

Maanpuolustuskurssit

Puolustusvoimien järjestämä koulutus siviili- ja sotilashenkilöille. Tavoitteena on tarjota tietoa Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta ja sillä tavoin edistää maan selviytymistä kriisitilanteista. Yhtenä tavoitteena on edistää kokonaismaanpuolustuksen eri aloilla toimivien henkilöiden verkostoitumista. Puolustusvoimat vastaa kurssien toimeenpanosta, mutta luennoitsijat edustavat laajasti suomalaista yhteiskuntaa. Valtakunnalliselle kurssille valitaan kulloinkin noin 50 henkilöä, joista kolmannes edustaa elinkeinoelämää ja loput poliittisia päättäjiä, hallintoa, tiedotusvälineitä, tiedettä ja kulttuuria sekä Puolustusvoimia. Kurseja on järjestetty vuodesta 1961 lähtien.

Ministerivaliokunnat kuten UTVA

Valtioneuvostolla on neljä ministerivaliokuntaa. Nämä valiokunnat käsittelevät ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, EU-kysymyksiä, raha-asioita sekä talouspolitiikkaa. Kaikki ovat tärkeitä puolustusministeriönkin kannalta, mutta ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ministerivaliokunnassa (UTVA) käsitellään useimmin suoraan puolustusministeriön hallinnonalan tehtäviin kuuluvia asioita, kuten kriisinhallintaa. UTVA:n kokouksissa puheenjohtajana on pääministeri. Kokouksiin osallistuvat asiantuntijoina sekä puolustusministeriön kansliapäällikkö että Puolustusvoimain komentaja. Koska tasavallan presidentti johtaa Suomen ulkopoliitiikkaa yhteistoiminnassa valtioneuvoston kanssa, ministerivaliokunta ja presidentti kokoontuvat yhteiseen kokoukseen aina, kun asiat sitä vaativat.

Puolustushallinnon rakennuslaitos

Puolustusministeriön alainen laitos, joka vastaa puolustushallinnon kiinteistötoimen asiantuntija- ja hankintatehtävistä sekä palvelutuotannon järjestämisestä. Toisin sanoen se rakennuttaa uudet kiinteistöt sekä huolehtii niistä – ja järjestää myös niiden energiapalvelut.

Puolustusministeriö

Valtioneuvoston pienin ministeriö, joskin koko hallinnonalan henkilöstömäärä on huomattavan suuri. Puolustusministeriö ohjaa puolustusvoimia ja alaisiaan laitoksia sekä poliittisen että strategisen tason kysymyksissä. Puolustusministeriön tehtävänä on myös maanpuolustuksen edellyttämien resurssien sekä lainsäädännön ajantasaisuuden varmistaminen.

Puolustusvoimat

Organisaatio, jonka tärkein tehtävä on Suomen sotilaallinen puolustaminen. Se ylläpitää ja kehittää sotilaallista suorituskykyä, jonka avulla voidaan ennaltaehkäistä sekä kriisitilanteiden syntyminen että niiden kehittyminen aseellisen voiman käytöksi. Suorituskyky mitoitetaan siis aina Suomen sotilaallista puolustusta varten.

Tämän lisäksi Puolustusvoimat tukee muita viranomaisia esimerkiksi pelastustoiminnassa tai vaikka suuronnettomuuden sattuessa. Kolmantena tehtävänä on osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan. Puolustusvoimissa työskentelee noin 15 000 henkeä. Puolustusvoimien ylipäällikkö on tasavallan presidentti.

Pääesikunta

Puolustusvoimain komentajan esikunta ja siis Suomen ylin sotilaallinen johtokeskus. Se sijaitsee Helsingissä ja johtaa ja valvoo Puolustusvoimille säädettyjen tehtävien suorittamista muun muassa jakamalla sille osoitetut resurssit. Pääesikunta on myös asiantuntijaorganisaatio puolustusministeriölle.

Reserviläisjärjestöt

Vapaaehtoista maanpuolustustyötä tekeviä järjestöjä. Niitä on lukuisia, ja niiden yleisimpiä toimintamuotoja ovat erilaiset koulutukset, ammunta, muu urheilu sekä liikunta. Myös veteraanityö ja -tuki on laajaa.

Ruotuväki

Vanha armeijan nimitys, jolla nykyään viitataan Puolustusvoimien uutislehteen. Lehden ensisijainen tarkoitus on maanpuolustushengen kohotus ja toissijainen Puolustusvoimien sisäinen tiedottaminen. Ruotuväen toimittamisesta huolehtivat pääosin varusmiestoimittajat, ja lehti onkin toiminut monen toimittajan ensimmäisenä askeleena kohti media-alan töitä.

3. SOTILAALLINEN MAANPUOLUSTUS

Avun antaminen ja vastaanotto

Valmiutta ja kykyä täydentää ja antaa toisten käyttöön oman puolustusjärjestelmämme suorituskykyjä, jotka ovat kansainvälisesti yhteensopivia. Avun vastaanotto puolestaan on sama asia päinvastoin, eli mahdollisuus saada käyttöön muiden kansainvälisesti yhteensopivia suorituskykyjä. Tästäkin syystä erilaisten järjestelmien yhteensopivuus on tärkeää.

EDA

European Defence Agency. Vuonna 2004 perustettu Euroopan puolustusvirasto. Se auttaa EU-maita kehittämään sotilaallista kapasiteettiaan yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan puitteissa. EDA:n tehtäviin kuuluu suorituskykyjen rakentaminen, tutkimus, yhteistyöhankkeet ja alan markkinoita ja puolustusalan teollista perustaa kehittävä työ. Suomi on osallistunut sen toimintaan alusta saakka aktiivisesti.

EU:n yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka

EU ei ole sotilaallinen liitto, mutta sen puitteissa tehdään myös sotilaallista yhteistyötä. Tästä näkyvin esimerkki on EU:n kriisinhallintaoperaatiot ja valmiudessa olevat taisteluosastot. Suomi on koko jäsenyytensä ajan osallistunut aktiivisesti yhteisen turvallisuus ja puolustuspolitiikan kehittämiseen.

Harjoitus- ja ampuma-alueet

Puolustusvoimien käytössä olevia sotilasalueita. Niitä on yhteensä noin 280 000 hehtaaria, joka on noin 0,8 % Suomen kokonaispinta-alasta. Suurin sotilasalue on Rovajärven ampuma-alue, jonka pinta-ala on noin 111 000 hehtaaria. Harjoitusten järjestämisessä huomioidaan sotilaallisten asioiden lisäksi harjoitusten vaikutukset alueen asukkaisiin sekä ympäristöön.

Ilmapuolustus

Suomea puolustetaan maalla, merellä ja ilmassa. Ilmapuolustuksen tehtävänä on varmistaa, ettei Suomeen hyökätä ilmasta käsin. Se tarkoittaa käytännössä ilmatilan valvontaa, sen koskemattomuuden turvaamista sekä ilmahyökkäysten torjumista. Ilmapuolustukseen osallistuvat kaikki puolustushaarat, rajavartiolaitos sekä siviiliviranomaiset.

Informaatiosodankäynti Yhteiskunnalliseen ja sotilaalliseen päätöksentekoon ja toimintakykyyn sekä kansalaisten mielipiteisiin vaikuttamista ja vaikuttamiselta suojautumista. Puolustusvoimien informaatio­sodankäynnin pää­määränä on suojata puolustusjärjestelmän toiminta sekä tukea omia operaatioita tavoitteiden saavuttamiseksi.

Jalkarätti Yksi talvi- ja jatkosodan tärkeimmistä puolustusaseista; jalkarättien ansiosta sotilaiden jalat jäätyivät merkittävästi vähemmän kuin ilman jalkarättejä. Kyseessä on flanelinen suorakulmainen kangas­kappale, jota käytettiin sukki­en päällä tai tilalla. Oikein hyvät, jos osaa kääriä ne oikein jalkaan. Jalkarätit poistuivat puolustus­materiaalista kokonaan vuonna 2001.

Johtamisjärjestelmä Tapa, jolla Puolustusvoimia johdetaan. Johtamisjärjestelmällä luodaan tilanne­­tietoisuus sekä suunnitellaan ja toimeen­pannaan puolustusjärjestelmän käyttö. Johtamisjärjestelmä muodostuu toiminta­­tavoista, johtamiseen tarvittavasta hen­kilöstöstä, tiedosta, johtamisrakenteesta sekä teknisistä rakenteista. Suomessa on tällä alalla tunnetusti korkeaa osaamista.

Kokonaisvaltainen kriisinhallinta Kokonaisvaltainen lähestymistapa, joka painottaa kriisinhallinnan kohdealueen tukemista eri keinoin, mukaan lukien diplomaattiset toimet, siviili- ja sotilaallinen kriisinhallinta, kehitysyhteistyö ja humanitaarinen apu. Siihen osallistuvat niin hallitukset, Puolustusvoimat kuin erilaiset kansainväliset järjestöt ja kansalaisjärjestöt. Tavoitteena on parempi toiminnan suunnittelu, tiedonkulku sekä tehokkaammat toimenpiteet kunkin toimijan itsenäistä roolia kunnioittaen.

Kumppanuus Pitkäaikainen yhteistyösuhde Puolustusvoimien ja palvelun tarjoajan välillä. Puolustusvoimien näkökulmasta oleellista on suhteen jatkuvuus, luottamus, laaja keskinäinen tiedonvaihto sekä yhteiset kehittämistavoitteet. Kumppanuuden tarkoituksena on integroida Puolustusvoimat entistä tiiviimmin suomalaiseen yhteiskuntaan ja tuottaa siten lisäarvoa kaikille osapuolille. Yhteistyön on määrä jatkua myös poikkeusoloissa. Kumppaneita ovat esimerkiksi Senaatti-Kiinteistöt, Millog, Patria ja Hansel.

Kyber-uhka

Tietoyhteiskunnan informaatioympäristöihin ja informaatioverkostoihin kohdistuva uhka. Kyber-ympäristö kattaa kaikki kriittiset keskinäisriippuvaiset verkostot, kuten internet, puhelin, tietokoneet, kriittisen tuotannon prosessit ja valvontalaitteet. TPAK:n koordinoimana laaditaan poikkihallinnollinen kyber-strategia.

Maapuolustus

Toimenpiteet, joiden avulla suojataan yhteiskunnan elintärkeät toiminnot, valvotaan valtakunnan maa-alue, hidastetaan ja kulutetaan sekä valituilla alueilla torjutaan ja voitetaan maitse Suomeen suuntautuvat hyökkäykset. Maapuolustukseen osallistuvat myös ilmavoimat, merivoimat, rajavartiolaitos ja siviiliviranomaiset.

Materiaali

Ajanmukainen materiaali on puolustuksen suorituskyvyn keskeinen osa-alue. Siitä käytetään myös termiä *puolustusmateriaali* tai *puolustustarvikkeet*.

Materiaalin elinkaari

Elinkaari on niin ihmisillä kuin tavaroillaakin. Jälkimmäisten kohdalla se tarkoittaa matkaa raaka-aineesta loppukäsittelyyn. Puolustusvoimien materiaali on käytössä usein vuosikymmeniä. Myös sen kehittäminen kestää pitkään. Elinkaariajattelu tarkoittaa sitä, että myös käyttöaikaiset kustannukset on huomioitava etukäteen.

Materiaalin vanheneminen

Kaikki asiat vanhenevat joskus, nykyisen teknologisen kehityksen takia usein kiusallisenkin nopeasti. Suuri määrä puolustusmateriaalia on vanhenemassa lähivuosina, ja keskeiset ratkaisut niiden korvaamiseksi joudutaan tekemään vuoteen 2015 mennessä. Oleellista on saada riittävästi voimavaroja materiaalihankintoihin suorituskykyvajeen täyttämiseksi.

Puolustusmateriaalin vanhenemisen ohella tulevaisuuden haasteiksi muodostuvat ikäluokkien pienentyminen, sotilaallisten uhkien muuttuminen, teknologian kehitys ja puolustusmateriaalin hinnan kohoaminen.

Meripuolustus

Meripuolustus on kuten maapuolustus, mutta siinä valvotaan merialuetta, turvataan merialueen koskemattomuus ja meriyhteydet sekä torjutaan merialueelta tulevat hyökkäykset. Meripuolustukseen osallistuvat myös maavoimat ja ilmavoimat, rajavartiolaitos ja siviiliviranomaiset.

Määrärahakehys

Puolustusbudjetin pohjana toimii neljän vuoden määrärahakehys, joka muiden ministeriöiden määrärahakehysten tapaan sisältää ministeriökohtaiset linjaukset, tuottavuusohjelman toteutuksen ja tuloarvion. Puolustushallinnon kehys on määrärahasumma, jonka ministeriö jakaa edelleen kohtuullisen itsenäisesti.

Naton rauhankumppanuus

Naton yhteistyö liittokunnan ulkopuolisten euroatlanttisen alueen maiden kanssa. Euroopan sotilaallisesti liittoutumattomien maiden Suomen, Ruotsin, Irlannin, Itävallan ja Sveitsin lisäksi siinä on mukana Balkanin, Kaukasian ja Keski-Aasian maita. Monille maille rauhankumppanuus on ollut tapa valmistella Nato-jäsenyyttä. Suomi liittyi ohjelmaan 1994. Yhteistyötä tehdään kriisinhallinta- ja siviilivalmiussektorilla, poliittisella sektorilla sekä sotilaallisen yhteistoimintakyvyn alalla.

Naton strateginen konsepti

Naton toimintaa ohjaava asiakirja. Nato on vuonna 2010 uusinnut konseptinsa niin, että se vastaisi paremmin liittokunnan nykyisiä ja tulevia tehtäviä. Merkittävässä osassa ovat mm. kokonaisvaltainen kriisinhallinta, uusien uhkien ennakointi ja torjunta, yhteiseen puolustukseen, puolustuskyvyn ja sen modernisointiin liittyvät kysymykset.

NORDEFCON

Nordic Defence Cooperation. Pohjoismainen puolustusyhteistyö, jonka tavoitteena on parantaa siihen osallistuvien maiden kansallista puolustusta sekä löytää synergiaetuja esimerkiksi henkilöstön koulutuksessa ja suorituskykyjen kehittämisessä. Yhteistyötä tehdään myös kansainvälisissä kriisinhallintaoperaatioissa. NORDEFCON puheenjohtajuus kiertää vuosittain. Suomi toimii puheenjohtajana seuraavan kerran vuonna 2013.

PARP

Planning and Review Process. Naton rauhankumppanuusohjelmaan kuuluva suunnittelu- ja arviointiprosessi, jonka puitteissa arvioidaan ja tuetaan kumppanuusmaiden sotilaallisten valmiuksien kehittämistä.

Puolustusbudjetti

Rahamäärä, jonka eduskunta myöntää vuosittain puolustusministeriölle. Budjetin menoista noin kolmannes kuuluu henkilökunnan palkkoihin, kolmannes muihin toimintamenoihin (kuten varusmies- ja reserviläiskoulutukseen sekä varuskuntien ylläpitoon) ja kolmannes puolustusmaterialin hankkimiseen.

Puolustushaara

Suomessa puolustushaarat ovat maavoimat, merivoimat ja ilmavoimat. Rajavartiolaitos ei kuulu näihin.

Puolustusjärjestelmä

Tapa, jolla maan puolustus on organisoitu. Suomessa se koostuu johtamisjärjestelmästä, tiedustelu- ja valvontajärjestelmästä, valmiudensääätelyjärjestelmästä, logistiikkajärjestelmästä sekä tietenkin itse joukoista.

Puolustuskyky

Valmius kyetä puolustautumaan kaikissa tilanteissa. Puolustuskyvyn ydin on sotilaallinen suorituskyky, mutta sen lisäksi siihen kuuluvat kansallinen viranomaisten, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen välinen yhteistyö sekä kansainvälinen yhteistyö.

Puolustusratkaisu

Sotilaallisen maanpuolustuksen toteuttamisen periaate, kuten itsenäinen, verkottunut tai yhteinen puolustus.

Puolustus- tarviketeollisuus

Teollisuudenhaara, joka kehittää, valmistaa, huoltaa ja ylläpitää erilaisia puolustustarvikkeita tai palveluita. Puolustustarvikkeiden maastavienti ja kauttakuljetus on luvanvaraista. Suomessa alan suurin toimija on Patria.

Puolustusvoimauudistus Laajamittainen hanke, jossa Puolustusvoimia kehitetään niin, että maamme puolustuskyky säilyy myös tulevaisuudessa. Uudistuksen ovat tehneet välttämättömäksi ikäluokkien pieneneminen, puolustusmateriaalin vanhentuminen sekä julkisen talouden tasapaino-ongelmat. Uudistuksen toteuttaminen edellyttää kaikkien nykyisten toimintojen kriittistä tarkastelua. Uudistus on tarkoitus viedä päätökseen vuoteen 2016 mennessä.

Päätöksenteko

Valitsemista eri vaihtoehtojen välillä. Esimerkiksi päätös kriisinhallintaoperaatioihin osallistumisesta tehdään ylimmässä valtiojohdossa. Osallistumista käsitellään UTVAssa sekä valmistellaan ministeriössä, eduskunnassa ja valtioneuvostossa. Lopullisen päätöksen operaatioon osallistumisesta tekee tasavallan presidentti Puolustusvoimien ylipäällikkönä.

Sodan ajan vahvuus

Niiden ihmisten määrä, jotka tarvittaessa on mahdollista kutsua aseisiin. Suomen sotilaallinen reservi on supistunut viime vuosina: suurimmillaan se oli noin 700 000 henkilöä, nykyään se on noin 350 000, ja luvun on arvioitu putoavan vuosikymmenen loppuun mennessä vielä tätäkin alemmas.

Sotilaallinen huoltovarmuus

Sotilaallisen maanpuolustuksen kannalta välttämättömien toimintojen ja niihin liittyvien teknisten järjestelmien turvaamista poikkeusolojen ja vastaavien häiriöiden varalta.

Sotilaallinen kriisinhallinta

Sotilaallisin keinoin tapahtuvaa kriisinhallintaa. Toiminta tähtää vakauden ja turvallisuuden palauttamiseen ja säilyttämiseen operaatioalueella, jotta siviilitoimijat ja maan omat viranomaiset kykenevät aloittamaan avustus- ja jälleenrakennustoimet.

Suorituskyky

Se, mihin jokin asia tai organisaatio, kuten vaikkapa Puolustusvoimat, tarvittaessa pystyy. Suorituskyky muodostuu toimintaperiaatteista, tarvittavasta materiaalista, osaavasta ja riittävästä henkilöstöstä, sekä toimintaan tarvittavasta infrastruktuurista.

Suorituskykyjen monikansallinen kehittäminen

Tapahtuu osana kansallisten voimavarojen ja suorituskykyjen kehittämistyötä. Sen tavoitteena on tuottaa kansainvälisesti yhteensopivia ja suorituskykyisiä joukko- ja yhteistyössä valikoitujen kumppanien kanssa.

Tilannekuvayhteistyö

Tilannekuva on osa valvontajärjestelmää, jonka tehtävänä on tuottaa tosiaikaista alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen vaatimaa tilannekuvaa maa- ja merialueelta sekä ilmatilasta. Kansainvälisesti merkittäviä tilannekuva-hankkeita ovat Itämeren maiden yhteistyö (SUCBAS) ja Euroopan unionin johtama tilannekuvahanke (MARSUR) sekä ilmatilannekuvayhteistyö (ASDE). Kansallisen ja kansainvälisen viranomaisyhteistyön tarkoituksena on kustannustehokas valvontajärjestelmän kehittäminen.

Tilannetietoisuus

Toimivaan johtamiseen tarvittava ajantasainen, ennakoiva käsitys ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisesta tilanteesta sekä turvallisuusympäristön ja yhteiskunnan tilasta ja kehittymisestä.

Tulosohjaus ja tulossopimus

Tapa sopia siitä, mitä määrärahoilla saadaan aikaiseksi käytännössä. Puolustusministeriö tekee tulossopimuksen Puolustusvoimien ja puolustushallinnon rakennuslaitoksen kanssa, jotka raportoivat ministeriölle tuloksellisuudestaan ja määrärahojen käytöstä.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko

Hallituksen tekemä ja eduskunnan käsittelemä asiakirja, jossa linjataan Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan periaatteita pitkällä aikavälillä. Käytännössä sillä siis viitotetaan Puolustusvoimien kehitystä. Sen valmisteluun osallistuvat kaikki keskeiset valtiolliset instituutiot.

Kuva: Puolustusvoimat

ISAF

International Security Assistance Force. Vuonna 2001 käynnistynyt, YK:n mandatoima ja Naton toteuttama kriisinhallintaoperaatio Afganistanissa. Suomi on ollut mukana tammi-kuusta 2002 lähtien. Vuonna 2011 suomalaisten joukkojen määrä on hieman alle 200 henkeä. Suomi on sitoutunut jatkamaan Afganistanissa myös tulevina vuosina. ISAF-opeeraatiossa tehdään yhteistyötä afganistanilaisten kanssa esimerkiksi maan jälleenrakentamisessa. Operaation puitteissa koulutetaan myös Afganistanin armeijan sotilaita ja poliiseja.

ATALANTA

EU-operaatio, jonka tehtävänä on Maailman elintarvikeohjelman (WFP) alusten suojeleminen niiden toimittaessa elintarvikeapua Somaliaan. Jakelua uhkaavat muun muassa alueella toimivat merirosvot. Suomi osallistuu operaatioon miinalaiva Pohjanmaalla, joka miehistöineen partioi alueella määräaikaikaisesti vuoden 2011 alkupuolella.

KFOR

Kosovo Force. Naton johtama, Kosovossa toimiva kriisinhallintajoukko. Suomi on osallistunut sen toimintaan operaation alusta, vuodesta 1999 lähtien. Suomi oli ensimmäinen ei-Nato-maa, joka sai prikaatin ja taisteluosaston johtovastuun. Operaation tavoitteet saavutettiin ja suomalaiset joukot kotiutettiin vuoden 2010 lopussa.

UNIFIL

United Nations Interim Force in Lebanon. Vuodesta 1978 saakka käynnissä ollut YK-johtoinen operaatio Etelä-Libanonissa. Suomi on monen vuoden tauon jälkeen jälleen harkitsemassa osallistumista operaatioon.

UNTSO

United Nations Truce Supervision Organization. Vuodesta 1948 käynnissä ollut YK:n johtama aselevon valvontaoperaatio Egyptissä, Israelissa, Libanonissa ja Syyriassa. Suomi on ollut mukana vuodesta 1967 lähtien.

UNMOGIP

United Nations Military Observer Group in India and Pakistan. YK:n johtama sotilastarkkailijaoperaatio Intian ja Pakistanin rajalla, ennen kaikkea Kashmirissa. Suomi on osallistunut operaatioon sen perustamisesta eli vuodesta 1961 lähtien.

KANSAINVÄLISET TOIMIJAT

YK

Yhdistyneet kansakunnat. Se perustettiin 1945 yleismaailmalliseksi turvallisuusjärjestöksi. Suomi hyväksyttiin sen jäseneksi vuonna 1955. Puolustusvoimien näkökulmasta YK on tärkeä etenkin rauhanturvaoperaatioiden takia, jotka lähes poikkeuksetta toteutetaan YK:n turvallisuusneuvoston mandaatilla.

Nato

Pohjois-Atlantin puolustusliitto. Se perustettiin 1949 läntisten demokratioiden puolustusliitoksi kasvavaa Neuvostoliiton vaikutusvaltaa vastaan. Nykyään se tekee yhteistyötä Venäjän kanssa. Sen jäsenistö on kasvanut paljon, ja nykyään siihen kuuluu 28 maata.

Etyj

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö. Etyj on 56:n Euroopan, Pohjois-Amerikan, Etelä-Kaukasuksen ja Keski-Aasian maan muodostama järjestö, joka turvallisuusaspektin lisäksi on yksi keskeisistä ihmisoikeuspolitiikan toimijoista. Se perustuu vuonna 1975 Suomessa järjestettyyn ETY-kokoukseen. Vuonna 1994 siitä muodostui pysyvä järjestö. Suomi voi osallistua rauhanturvaoperaatioihin myös Etyjin mandaatilla.

AU

Afrikan unioni. Pohjoismaat tukevat AU:n toimintaa Itä-Afrikan kriisin hallintakyvyn kehittämisessä. Unioni on perustettu 2002, ja mukana on 53 Afrikan maata. Viime vuosina AU on ottanut aktiivisen roolin Afrikassa tapahtuvassa sotilaallisessa kriisinhallinnassa.

EU

Suomi liittyi Euroopan unioniin vuonna 1995 samaan aikaan Ruotsin ja Itävallan kanssa. Suomi osallistuu aktiivisesti yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseen.

Kuva: Lehtikuva

Uhkamallit

Kuvitteellisia tilanteita, joiden avulla pohditaan, millaisia uhkia yhteiskuntaa saattaa kohdata ja kuinka näihin tilanteisiin pitää varautua. Uhkamallissa esitetään uhkan luonteen mukaisesti sen vaikutusmekanismi, lähde, kohde ja vaikutus sekä uhkan todennäköisyys ja luetellaan uhkamalliin kuuluvat vakavimmat erityis-tilanteet.

Sotilaallisen maanpuolustuksen kannalta vakavia erityistilanteita ovat:

Strateginen isku

Yllätykseen pyrkivä hyökkäys, jolla pyritään pakottamaan valtakunnan johto haluttuihin ratkaisuihin kohdistamalla lamauttavia toimia yhteiskunnan ja puolustusjärjestelmän elintärkeisiin kohteisiin ja toimintoihin.

Hyökkäys alueiden valtaamiseksi

Strategisella iskulla alkava ja kaikkien puolustushaarojen (maa, meri ja ilma) toiminnalla jatkuva sotatoimi, jolla pyritään vaikuttamaan puolustajan elintärkeisiin kohteisiin ja toimintoihin sekä valtaamaan sodan päämäärän kannalta keskeiset alueet.

Ulkoistaminen

Monien mielestä kirosana, mutta oikeasti se on substantiivi, jolla tarkoitetaan erilaisten tukitoimintojen tai palveluiden ostamista oman organisaation ulkopuolelta, jotta resursseja voitaisiin kohdentaa ydintoimintoihin. Puolustusvoimat on ulkoistanut esimerkiksi maavoimien kaluston kunnossapitoa ja ilmavoimien lentokonehuoltoa.

Valmiuden säätely

Valmiudella tarkoitetaan Puolustusvoimien järjestelmien ja joukkojen suunnitelma- ja toimeenpanovalmiutta tarpeen ja uhkan mukaan. Säätelyllä tarkoitetaan valmiuden joustavaa tehostamista, kohottamista ja alentamista tarvetta ja uhkaa vastaavasti. Valmiuden säätely perustuu valmiuslain-säädäntöön

Vastakaupat

Tapa tehdä kauppaa niin, että sopimukseen kuuluu myös vastaostoja tai teollista yhteistyötä. Kyse ei ole pelkästä myyjän hyväntahtoisuudesta vaan juridiikasta: yli kymmenen miljoonaa euroa ylittävissä puolustushankinnoissa ulkomaiselle myyjälle asetetaan teollisen yhteistyön ehto, joka tarkoittaa esimerkiksi alihankintoja suomalaiselle teollisuudelle sekä puolustushallinnolle. Vastakaupat parantavat maan huoltovarmuutta ja edesauttavat osallistumista uusiin hankkeisiin.

Verkostopuolustus

Nimensä mukaisesti verkostoihin – sekä inhimillisiin että tietoverkkoihin – nojautuvaa johtamista, joka mahdollistaa tiedonkulun ja tiedon hyödyntämisen.

Vientivalvonta-sopimukset

Sopimukset, joilla pyritään valvomaan eri asevalvontasopimuksiin sisältyvien aseiden ja niiden valmistamiseen tarvittavien raaka-aineiden ja teknologian kauppaa. Suurelle yleisölle tutuimpia lienevät ydinmateriaalin valvontaan liittyvät asiat. Kansainväliset järjestöt, kuten vaikka EU tai YK voivat päättää myös yksittäisten valtioiden asettamisesta vientikieltoon.

Virka-apu

Viranomaisen toiselle viranomaiselle antama apu, joka perustuu kansalliseen tai kansainväliseen lainsäädäntöön. Yksi Puolustusvoimien kolmesta tehtävästä on virka-avun antaminen yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi, terroririkosten estämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi. Myös avustaminen pelastustehtävissä kuuluu tähän, kuten myös toisen eurooppalaisen valtion auttaminen terrori-iskun, luonnononnettomuuden tms. johdosta. Kotimaassa puolustusvoimat antaa vuodessa virka-apua noin 450–500 kertaa.

Yhteensopivuus

Asioiden, laitteiden ja paikkojen toimiminen ja kommunikointi keskenään. Sillä tarkoitetaan käytännössä Puolustusvoimien kaluston, ohjelmistojen ja vastaavien sopimista Nato-järjestelmiin, joka tarjoaa standardit. Yhteensopivuus on edellytys yhteistoiminnalle kansainvälisissä kriisinhallintaoperaatioissa ja huoltovarmuudessa. Siksi se on huomioitava myös materiaalihankinnoissa. Yhteensopivuuden avulla voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä.

Yhteishankinnat

Vanha totuus on, että ostamalla enemmän saa halvemmalla. Yhteishankinnoilla – jopa valtioiden välisillä – pyritään paitsi rahansäästöön myös parantamaan kaluston yhteensopivuutta. Suomi on ollut mukana mm. Pohjoismaiden yhteisesti tekemissä helikopterikaupoissa.

4. ASEVELVOLLISUUS

Joukko-osasto	Joukko-osastot kouluttavat ja harjoittavat joukot ja johtoportaat käsketyllä tavalla. Joukko-osastoa voidaan kutsua prikaatiksi, rykmentiksi, lennostoksi tai meripuolustusalueeksi.
Joukkotuotanto	Niiden toimenpiteiden muodostama kokonaisuus, jolla koulutetaan, harjoitetaan ja sijoitetaan sodan ajan joukkojen ja johtoportaiden henkilöstö sekä varustetaan joukot ja johtoportaat. Varusmiespalveluksen loppuvaiheessa varusmiehiä koulutetaan siinä sodan ajan kokoonpanossa, johon heidät sijoitetaan reservissä.
Kertausharjoitus	Koska kertaus on opintojen äiti, myös armeijan oppeja täytyy silloin tällöin viedä. Varusmiesajan jälkeen tapahtuvaa täydennyskoulutusta kutsutaan kertausharjoituksiksi, ja ne ovat reserviläiskoulutuksen päämenetelmä. Kertausharjoitukset ovat osa asevelvollisuutta, joten kun kutsu käy, osallistuminen on pakollista – toisaalta halutessaan voi osallistua myös vapaaehtoisin harjoituksiin.
Kodinturvajoukot	Muissa pohjoismaissa ja Virossa vapaaehtoisuuteen perustuvia Puolustusvoimien johtamia joukkoja, joiden tehtävänä on viranomaistuki yhteiskunnan häiriötilanteissa sekä Puolustusvoimien muut määrittämät tehtävät. Myös Suomessa on ryhdytty keskustelemaan asiasta.
Siviilipalvelus	Tapa suorittaa asevelvollisuus osallistumatta varsinaiseen armeijan toimintaan. Siviilipalvelus koostuu kuukauden pituisesta koulutusjaksosta sekä 11 kuukauden mittaisesta työpalvelusta. Seitsemisen prosenttia ikäluokasta suorittaa siviilipalveluksen. Siviilipalveluksen kehittämistä pohtiva työryhmä luovutti raporttinsa työ- ja elinkeinoministeriölle maaliskuussa 2011.

Sodan ajan joukot

Alueelliset joukot

Määrätyille alueille varustettuja ja koulutettuja joukkoja, joiden tehtävänä ovat taistelu-, suojaus-, valvonta- ja tukitoimet. Niillä suojataan yhteiskunnalle ja puolustusvoimille keskeisiä rakenteita sekä pidetään hallussa valtakunnan puolustuksen kannalta tärkeät alueet. Alueellisia joukkoja ovat esimerkiksi jalkaväkiprikaatit, taisteluosastot, kaupunkijääkärikomppaniat, sissiyksiköt, merivalvontayksiköt, yhteyslentueet, lentotukikohdat sekä tukevat aselaji- ja huoltoyksiköt. Alueellisiin joukkoihin kuuluvat myös vartiokomppaniat, aisti-ilmavalvontayksiköt, varikot, laitokset ja perustamisorganisaatio.

Sodan ajan alueellisia joukkoja ovat myös maakuntajoukot, jotka muodostetaan ensisijaisesti reserviin kuuluvista vapaaehtoisista asevelvollisista. Alueellisuuden ideana on hyödyntää reserviläisten paikallistuntemusta ja muuta osaamista.

Operatiiviset joukot

Valtakunnan puolustusvalmiuden kohottamiseksi nopeimmin perustettavia ja puolustushaarojen suorituskykyisimpiä joukkoja. Operatiivisilla joukoilla luodaan puolustuksen painopiste ja pyritään näin ratkaisemaan taistelu. Operatiivisia joukkoja voidaan käyttää keskitysti koko valtakunnan alueella. Osalla joukoista kytetään siviiliviranomaisten tukemiseen myös normaalioloissa. Operatiivisia joukkoja ovat esimerkiksi valmiusprikaatit, jääkäriprikaatit, mekanisoidut taisteluosastot, erikoisjääkäripataljoona, tärkeimmät raja-joukot, osa tykistö-, ilmatorjunta-, suojele-, tiedustelu- ja valvontayksiköistä, helikopteripataljoona, ilmavoimien lentoyksiköt sekä merivoimien tärkeimmät taistelualus-, ohjus- ja rannikkojoukkoyksiköt.

Valmiusyhtymä

Rauhanajan prikaati, meripuolustusalue tai lennosto, jolla on korkea valmius nopeasti ennaltaehkäistä ja torjua strateginen isku tai poliittis-sotilaallinen painostus. Maavoimien valmiusyhtymiä ovat Porin, Karjalan ja Kainuun prikaatit, merivoimien Saaristomeren ja Suomenlahden meripuolustusalueet ja ilmavoimien Karjalan, Satakunnan ja Lapin lennostot.

Vapaaehtoinen maanpuolustus

Eri viranomaisten normaali- ja kriisijäsenien valmiuksia täydentävää ja tukevaa vapaaehtoistoimintaa. Erikoisen merkittävää vapaaehtoista maanpuolustustyötä on lääkintäalalla, pelastusalalla ja sotilaallisella alalla.

Kuva: Lehtikuva

Varuskunta

Paikka, johon on sijoitettu puolustusvoimien joukkoja tai sotilaslaitoksia. Varuskunta on eri puolella Suomea kaikkiaan 17. Varuskunnat ovat normaaliolojen koulutuskeskuksia, joiden merkitys alueelleen on merkittävä: ne ovat suuria palveluntuottajia ja työllistäjiä. Varuskuntarakenne ei kuitenkaan ole se, millä maata puolustetaan. Puhekielessä varuskunta usein sekoittuu joukko-osastoon, joka tai joita sijaitsee ao. varuskunnassa. Varuskuntaan kuuluvat varuskunnan alueella sijaitsevat Puolustusvoimien käytössä olevat alueet, Puolustusvoimien hallintoyksiköt tai niiden osat.

Varusmiespalvelus

Järjestelmä, jossa tietynikäisiä suomalaisia miehiä ja vapaaehtoisia naisia koulutetaan sota- ja muita kriisitilanteita varten. Miespuolisesta ikäluokasta runsas 70 prosenttia käy varusmieskoulutuksen eli armeijan, kuten sitä puhekielessä napakammin kutsutaan.

5. VIRANOMAISYHTEISTYÖ

Huoltovarmuus	Väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen ja niihin liittyvien teknisten järjestelmien turvaamista poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta. Huoltovarmuutta koordinoi työ- ja elinkeinoministeriön alaisuuteen kuuluva Huoltovarmuuskeskus.
Kriittinen infrastruktuuri	Ne rakenteet ja toiminnot, jotka ovat välttämättömiä yhteiskunnan toiminnalle. Näihin kuuluu niin laitoksia kuin sähköisiä toimintoja ja palveluja.
Laaja turvallisuus	Turvallisuuskysymykset, jotka voivat muodostua uhkiksi ja aiheuttaa merkittävää haittaa yhteiskunnan väestölle tai elintärkeille toiminnoille. Laaja-alaiset turvallisuusuhat ovat joko aktiivista toimintaa (sota, terrorismi, tietoverkkojen häirintä yms.) tai tahattomia tapahtumia, kuten sähköverkon toimintahäiriö tai luonnon ääri-ilmiöt.
Terrorismintorjunta	Terrorismintorjunta kuuluu poliisille. Puolustusvoimat kuitenkin antaa tarvittaessa virka-apua.
TPAK	Turvallisuus- ja puolustusasiain komitea, jonka sihteeristö on sijoitettu puolustusministeriöön. Se avustaa puolustusministeriötä sekä ulko- ja turvallisuuspoliittista valiokuntaa kokonaisuudessaan maanpuolustusta koskevista asioista. TPAK mm. seuraa Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen aseman muutoksia sekä arvioi niiden vaikutuksia kokonaisuudessaan maanpuolustuksen järjestelyihin.

Viranomaisyhteistyö

Viranomaisten yhteistyö yli organisaatio- tai valtiorajojen. Viranomaisyhteistyön merkitys korostuu yhteiskunnan haavoittuvuuden lisääntyessä laaja-alaisten ja äkillisten turvallisuushkien seurauksena.

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Toiminnot, joita ilman yhteiskunta ei nykymielessä toimi. Näitä ovat valtion johtaminen, kansainvälinen toiminta, valtakunnan sotilaallinen puolustaminen, sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen, talouden ja infrastruktuurin toimivuus, väestön toimeentulo ja toimintakyky sekä henkinen kriisinkestävyys.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Ministeriöiden ja muiden toimijoiden yhteistyönä valmisteltu laaja periaatelinjaus keinoista, joilla ylläpidetään turvallisuutta sekä väestön elinmahdollisuuksia kaikissa tilanteissa. Viimeisin strategia hyväksyttiin joulukuussa 2010, edellinen oli vuodelta 2006.

KESKEISET SUOMEN PUOLUSTUSTA KOSKEVAT LAIT

Perustuslaki (731/1999)

Perustuslaissa säädetään tasavallan presidentin päätöksen- tekoprosessista sotilaskäskyasioissa ja sotilaallisissa nimitysasioissa, maanpuolustusvelvollisuudesta, ylipääällikkyydestä ja liike- kannallepanosta.

Laki puolustus- voimista (551/2007)

Laissa säädetään Puolustusvoimien tehtävistä, toimivallasta, organisaatiosta, hallinnosta, sotilaskäskyasioiden päätöksentekojärjestelmästä ja henkilöstöstä.

Asevelvollisuuslaki (1438/2007)

Laissa säädetään maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisestä asevelvollisena Puolustusvoimissa.

Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta (194/1995)

Asepalvelusta suorittavalla naisella on lähtökohtaisesti sama oikeudellinen ja sosiaalinen asema kuin varusmiespalvelusta suorittavalla miehellä.

Siviilipalveluslaki (1446/2007)

Laissa säädetään maanpuolustusvelvollisuuteen perustuvasta siviilipalveluksesta.

Laki Jehovan todistajien vapaut- tamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa (645/1985)

Laki säättää Jehovan todistajien vapauttaminen asevelvollisuuden suorittamisesta aseellisessa palveluksessa tai sitä korvaavassa palveluksessa rauhan aikana.

Laki vapaaehtoi- sesta maanpuolus- tuksesta (556/2007)

Laissa säädetään viranomaisten valvonnassa ja ohjauksessa järjestettävästä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, jolla kehitetään kansalaisten ja viranomaisten valmiuksia osallistua yhteiskunnan tukemiseen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

**Valmiuslaki
(1080/1991)**

Lain tarkoituksena on poikkeusoloissa turvata väestön toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä turvata alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys.

**Puolustustilalaki
(1083/1991)**

Valtiollisen itsenäisyyden turvaamiseksi ja oikeusjärjestyksen ylläpitämiseksi valtakunnan puolustusta voidaan tehostaa ja sen turvallisuutta lujittaa saattamalla voimaan puolustustila Suomeen kohdistuvan sodan aikana sekä siihen rinnastettavissa vakavasti yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa sisäisissä, väkivaltaisissa levottomuuksissa.

**Laki sotilaallisesta
kriisinhallinnasta
(211/2006)**

Laissa säädetään Suomen osallistumisesta kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan, kriisinhallintaan liittyvästä koulutus- ja harjoitustoiminnasta sekä kriisinhallintahenkilöstön asemasta. Siviilikriisinhallinnasta on erillinen laki.

**Rikoslaki
(39/1889)
11–13 luvut ja 45
luku**

Laissa säädetään sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan, maanpetos- ja valtionpetosrikoksista sekä rauhan ajan erilaisista palvelusvelvollisuuksien rikkomisista tai laiminlyönneistä. Laissa on myös sota-ajan rikoksia ja sotavankien tekemiä rikoksia koskevat säännökset ovat luvun loppupykälissä.

**Sotilasoikeuden-
käyntilaki
(326/1983)**

Laissa säädetään sotilasoikeudenkäyntiasioiden käsittelystä, toimivaltaisesta tuomioistuimesta sekä tuomioistuimen sotilasjäsenistä.

**Sotilaskurinpitolaki
(331/1983)**

Sotilasoikeudenkäyntilain soveltamisalaan kuuluvissa rikoslain 45 luvun sotilasrikosasioissa voidaan henkilölle oikeudenkäynnissä tuomita kurinpitorangeistus tai kurinpitomenettelyssä määrätä kurinpitoseuraamuksena kurinpitorangeistus tai kurinpito-ohjennus sotilaskurinpitolain mukaisesti.

**Laki poliisin
tehtävien
suorittamisesta
Puolustusvoimissa
(1251/1995)**

Laissa säädetään Puolustusvoimien poliisitehtävistä, toimivaltuuksista poliisitehtävissä, tietojensaantioikeudesta sekä henkilörekistereistä.

**Laki puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta
(242/1990)**

Laki koskee puolustustarvikkeiden maastavientiä, kuljetusta Suomen alueen kautta kolmanteen maahan ja toimintaa, jossa sopijapuolet saatetaan kosketuksiin toistensa kanssa kolmansien maiden välillä tapahtuvaa puolustustarvikkeen maastavientiä tai siirtoa koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi.

**Aluevalvontalaki
(755/2000)**

Laissa säädetään Suomen alueellisen koskemattomuuden valvonnasta ja turvaamisesta.

**Laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa
(322/1987)**

Lain nojalla Puolustusvoimat järjestää terveydenhuoltovastuullaan olevien henkilöiden terveydenhuollon.

LYHYT SOTILASSLANGI–SUOMI -sanakirja

Sotilasslangi on oma kielensä, jonka harjoittelun voi aloittaa opettelemalla vaikkapa nämä hyödylliset lauseet.

1. Mersukuski ajoi minkin päälle niin että tämä hajosi.

= Sotilaskodissa astiakärryjä kuljettanut varusmies törmäsi nuorempaan ryhmänjohtajaan, joka menetti malttinsa.

2. Vapautustaistelija huomasi ruutuväijyssä ollessaan siirtolohkareen takana Fifin, muttei tehnyt sille mitään, koska oli saanut AKV:tä.

= Ulkopalvelusta vapautettu taistelija makasi päiväpeitteen päällä, huomasi lattialla pienen pienen kiven sekä pölypallon muttei siivonnut niitä, koska oli saanut aivojenkäyttövapautuksen.

3. Hemulin härövarustus sai kapiaisen vetämään vääpelin rään väärään kurkkuun.

= Pst-ohjusmies oli pukeutunut niin epäsotilaallisesti, että kantahenkilökuntaan kuuluva upseeri veti jälkiruuaksi tarjotun vaniljavanukkaan väärään kurkkuun.

4. Selviytyttyään piikkilankaesteestä ja napalmista Nalle Puh päätti sluibailla, laittoi sämpylät jalkoihinsa, puki kurkkusalaatin yllensä ja suuntasi nakkisuojaan.

= Syötyään mainion silakka- ja kalalaatikon sekä perunamuusia, rajavartion sissi katsoi tehneensä sinä päivänä kylliksi isänmaansa eteen, vaihtoi matalat pikkukengät jalkoihinsa, puki ylleen lomapuvun ja lähti vessaan välttyäkseen lisätehtäviltä.

5. Helvettiäkö tuo kelaperse tuolla tekee?

= Anteeksi, mutta voisitteko ystävällisesti kertoa, miksi tuo viestimies on metsässä vetämässä parikaapelia?

LINKKILUETTELO

Puolustusministeriö: www.defmin.fi

Puolustusvoimat: www.puolustusvoimat.fi

Maavoimat: www.maavoimat.fi

Merivoimat: www.merivoimat.fi

Ilmavoimat: www.ilmavoimat.fi

Maanpuolustuskorkeakoulu: www.mpkk.fi

Sotilaskotiliitto: www.sotilaskotiliitto.fi

Euroopan unioni: www.europa.eu

Yhdistyneet kansakunnat: www.un.org

Nato: www.nato.int

Etyj: www.osce.org

ISAF: www.isaf.nato.int

ATALANTA: www.eunavfor.eu

UNIFIL: www.un.org/en/peacekeeping/missions/unifil/

Yhteiskunnan turvallisuus: www.yhteiskunnanturvallisuus.fi

Nordic Defence Cooperation: www.nordefco.org

Maanpuolustuskoulutusyhdistys: www.mpkky.fi

Maanpuolustuskurssiyhdistys: www.maanpuolustuskurssiyhdistys.fi

Reserviläisliitto: www.reservilaisliitto.fi/

Reserviupseeriliitto: www.rul.fi/

Upseeriliitto: www.upseeriliitto.fi/

Aliupseeriliitto: www.aliupseeriliitto.fi

Päällystöliitto: www.paallystoliitto.fi

Kadettikunta: www.kadettikunta.fi/

Ruotuväki: www.ruotuvaki.fi

Lingsoft on täyden palvelun kielitalo

Lingsoft® *Language Management*

Lingsoft® *Translations*

Lingsoft® *Read and Write*

Lingsoft® *Text*

Lingsoft® *Speech*

Lingsoft® *Publishing*

Lingsoft® *Edu*

Lingsoft® *R&D*

Solution
PARTNER

ISV/Software Solutions

LSP Partner Program
Advantage Plus Partner

www.lingsoft.fi

ONE-HOUR WORDS®

Suomen puolustus tunnissa -kirjanen on rennolla otteella tehty, nopeasti luettavissa ja omaksuttavissa oleva tietopaketti Suomen puolustukseen, sen rakenteeseen, toimijoihin ja käsitteisiin. Sanaston laatimiseen ovat osallistuneet puolustusministeriön asiantuntijat, ja sen tavoitteena on avata puolustuspolitiikan muuttuvaa maailmaa poliittisille päättäjille, asianharrastajille ja suurelle yleisölle. Se kulkee kätevästi mukana taskussa ja laukussa, tai sen voi ladata puhelimeen, lukea sähköisenä e-kirjana ja kuunnella audiokirjana.

www.lingsoft.fi
www.onehourwords.com
www.ellibs.com